

Захарчин Р.М. виділив такі основні стратегічні завдання сучасного менеджменту:

- пошук філософії управління в умовах кризи та посткризового періоду;
 - адаптування до нових викликів і постійний моніторинг зовнішнього середовища організації.
- У цьому контексті доцільно говорити про переорієнтацію управління з акцентами на внутрішні чинники (ресурси, витрати, потужності, спеціалізацію) на зовнішні чинники;
- уміння організовувати різні бізнес-процеси, враховуючи фактори ризику;
 - реорганізація організаційних структур під впливом зростання віртуалізації суспільного життя (перехід від вертикальних зв'язків до горизонтальних);
 - управління на засадах організаційної культури, оскільки соціокультурна парадигма світобудови проникає і у сферу менеджменту;
 - зміна змісту планування, зорієнтованого на пошук факторів успішного розвитку;
 - розвиток технологій лідерства, які повинні поєднувати вміння працювати в команді;
 - формування нових моделей менеджменту в системі інтеграції освіти, науки й виробництва, що уможливає створення інноваційного простору на основі освітньої та наукової співпраці [2, с. 66-68].

Українському менеджменту буде важко зробити суттєвий крок уперед без високопрофесійних кадрів. Для цього необхідно опанувати сучасні методи менеджменту, сприйняти цінності правила і етичні норми, чинні у цивілізованому світі, зберігаючи та використовуючи при цьому національні моральні надбання, отримані через релігію та історичну культуру.

Підприємство – це соціально-економічна система, ефективність роботи якої залежить від працівників. Отже, завдання керівництва полягає в умінні максимально використовувати цей потенціал. Вирішальне значення тут мають такі чинники, як лідерство, мотивація поведінки, культура, моральність, доброзичливість, стосунки в колективі.

Література:

1. Алієв Г. Перспективи розвитку менеджменту в Україні [Електронний ресурс] / Г. Алієв. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2012/03/aliev.html>.
2. Захарчин Р.М. Особливості та стратегічні завдання сучасного менеджменту організацій: Наук. вісник. Випуск 14, частина 2. – Херсон, 2015. – 159 с.
3. Лесечко М. Українська модель менеджменту [Електронний ресурс] / М. Лесечко. – Режим доступу: <http://sd.org.ua/news.php?id=7821>
4. Фірма в умовах глобальної нестабільності: виклики, можливості та ризики нової економіки: [монографія] / В.А. Вергун, О.І. Ступницький, І.І. Черленяк; за заг. ред. д-ра держ. упр. І.І. Черленяка. – Ужгород: Аутдор-Шарк, 2015. – 460 с.
5. Щокін Г.В. Практична психологія менеджменту: Як зробити кар'єру. Як будувати організацію: Науково-практичний посібник / Г.В. Щокін. – К.: Україна, 1994. – 399 с.

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ В ЗАКОНОДАВСТВІ

СІРИК Т.І.,

*ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Науковий керівник – к.е.н., доцент Полівана А.А.

Методологічні засади формування інформації у бухгалтерському обліку про дебіторську заборгованість та розкриття даних про неї у фінансовій звітності визначені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (далі – П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість») [1].

Не можна не відмітити, що класифікація дебіторської заборгованості, яка запропонована діючим в Україні П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» є суперечливою та не задовольняє в повному обсязі потреби користувачів при складанні фінансової звітності. Також треба зауважити, що не існує окремого міжнародного стандарту, який би регламентував питання відображення в обліку дебіторської заборгованості.

Згідно з П(С)БО 10, дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1]. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість трактується цим документом як поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Але, на наш погляд, це визначення містить в собі певні суперечності, а саме:

– поточна заборгованість, як зазначено вище, заборгованість, яка буде погашена протягом операційного циклу чи дванадцяти місяців, то вже безнадійна не може бути поточною заборгованістю;

– як відомо, термін позивної давності три роки і після закінчення цього терміну, після службової перевірки та відповідно до наказу, така безнадійна заборгованість може бути списана.

З цього приводу Сьомченко В.В. зазначає, що дебіторська заборгованість завжди пов'язана з ризиком того, що надійний сьогодні дебітор у майбутньому не може розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Враховуючи цей факт, підприємство з метою зменшення негативного впливу на фінансовий стан списання безнадійної дебіторської заборгованості (на яку може перетворитися згодом сумнівна заборгованість) у контексті здійснення управління дебіторською заборгованістю повинно формувати резерв сумнівних боргів. Автором також зазначено, що «для розрахунку і створення резерву сумнівних боргів до уваги беруться сумнівна та безнадійна заборгованість» [2, с. 136]. Між тим, п. 9 ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» зазначає, що класифікація дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт сумнівності встановлюється підприємством, виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за попередні звітні періоди. Коефіцієнт сумнівності, як правило, зростає зі збільшенням строків непогашення дебіторської заборгованості. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутоків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат. Отже, ми бачимо, що цей пункт характеризує тільки безнадійну заборгованість, яку також вказано і в наведеному прикладі з методики розрахунку коефіцієнта сумнівності.

Поряд з вітчизняними науковцями тлумачення дебіторської заборгованості трактують і зарубіжні вчені. Так, *accounts receivable* (англ.) поряд із дебіторською заборгованістю має такі варіанти перекладу: рахунки до отримання, рахунки дебіторів, дебітор за розрахунками. Д. Стоун та К. Хітчінг зазначають, що: дебіторська заборгованість має назву «рахунки до отримання», а дебітори – це особи, які винні гроші за товари і послуги, вже одержані, але не оплачені ними [3, с. 177].

В ході виробничої діяльності підприємства виникають випадки, при яких дебітори не можуть виконувати свої зобов'язання, а, відтак, певна частина поточної дебіторської заборгованості стає сумнівною.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначено, що поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу, але термін «сумнівна дебіторська заборгованість» відсутній, замість нього мабуть розкрите визначення «сумнівний борг» – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником [1].

Згідно з Податковим Кодексом України п. 14.1.11. безнадійна заборгованість - заборгованість, що відповідає одній з таких ознак:

- а) заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;
- б) прострочена заборгованість померлої фізичної особи, за відсутності у неї спадкового майна, на яке може бути звернено стягнення;
- в) прострочена заборгованість осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, оголошені померлими;
- г) прострочена понад 180 днів заборгованість особи, розмір сукупних вимог кредитора за якою не перевищує мінімально встановленого законодавством розміру безспірних вимог кредитора для порушення провадження у справі про банкрутство, а для фізичних осіб - заборгованість, що не перевищує 25 відсотків мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року (у разі відсутності законодавчо затвердженої процедури банкрутства фізичних осіб);
- д) актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією;
- е) сума залишкового призового фонду лотереї станом на 31 грудня кожного року;
- є) прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості;
- ж) заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;
- з) заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією.

З вищевказаного можна зробити власне визначення безнадійної дебіторської заборгованості – це заборгованість, яка виникла в результаті господарської операції, своєчасно не була погашена, існує впевненість про її неповернення боржником і за якою минув термін позовної давності.

Також треба надати власне визначення сумнівної дебіторської заборгованості – це заборгованість, що виникла в результаті проведення господарської операції відповідно до укладеного договору та непогашена протягом визначеного терміну чи протягом дванадцяти місяців і щодо якої існують певні сумніви щодо її погашення.

В ході досліджень нами запропоновано внести зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», спираючись на надані нами визначення.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.99 р. // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення 30.10.2018р.).
2. Сьомченко В.В., Дядюн О.О. Проблема формування резерву сумнівних боргів у контексті ефективного управління дебіторською заборгованістю. Вісник Запорізького національного університету. 2014. Вип. № 2(22). С. 133-141.
3. Стоун Д., Хитчинг К. Бухгалтерский учет и финансовый анализ / пер. с англ. Ю.А. Огибин, Г.А. Огибив. М.: Сирин, 1998. 302 с.
4. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ (дата звернення 30.10.2018 р.).
5. Горбачова О.М. Облік і аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення. Торгівля і ринок. 2010. № 30. Т. 2. С. 392-399.

